

Økonomisk-politisk kalender

Den økonomisk-politiske kalender for perioden primo 2008 og frem indeholder en summarisk oversigt over vigtige økonomisk-politiske indgreb og begivenheder, der kan have betydning for vurderingen af tidsserierne i *Konjunkturstatistik*.

2008

1. jan. Cypern og Malta indfører euroen

Cypern og Malta er 14. og 15. EU-land, der overgår til euro.

17. jan. Voldsomme aktiefald i hele verden

Aktiefald verden over tog især fart efter, at den såkaldte Philadelphia Fed-rapport blev offentliggjort, som tager temperaturen på stemningen i erhvervslivet i USA. Økonomin havde ventet at indekset ville lande i minus 1,0, men det endte i stedet i minus 20,9.

22. jan. Historisk rentesækning i USA

Den amerikanske centralbank sænker i en lynoperation den toneangivende rente med 0,75 procentpoint til 3,5 pct. Diskontoen sænkes tilsvarende med 0,75 procentpoint til 4,00 pct. Målet er at bremse nedturen som følge af kredittkrise og faldende finansmarkeder. Nedsættelsen på 0,75 er procentpoint den største rentesækning i USA siden 1984.

30. jan. Gitte Seeberg (NA) bliver løsgænger

Gitte Seeberg forlader Ny Alliance og bliver løsgænger. Hun traf beslutningen, som en konsekvens af, at Ny Alliance endegyldigt har besluttet, at man er et borgerligt parti.

5. feb. Malou Aamund går fra NA til Venstre

Malou Aamund forlader Ny Alliance for at indtræde i Venstres folketingsgruppe. Med Malou Aamunds skifte til Venstre har regeringen og Dansk Folkeparti genvundet det flertal de mistede, da Pia Christmas-Møller trådte ud af Konservative i december.

18. feb. Ny overenskomst for de 174.000 statsansatte

Finansministeriet og Centralorganisationernes Fællesudvalg har indgået et treårigt forlig på statens område. Den samlede økonomiske ramme er på 12,8 pct. fordelt over de tre år. Forliget indeholder bl.a. forbedrede vilkår på barselsområdet og ret til barns anden sygedag. Desuden får medarbejderne mulighed for en fast højere arbejdstid, mod en tilsvarende lønforhøjelse, og seniorerne får en særlig bonus, hvis de bliver længere på arbejdsmarkedet.

22. feb. Danmarks energipolitik mod 2012

Efter et års forhandlinger er der indgået en aftale mellem alle folketingets partier på nær Enhedslisten om Danmarks energipolitik frem til 2012. Her er hovedpunkterne:

- Aftalen skal nedbringe Danmarks afhængighed af kul, olie og gas. Vedvarende energi skal i 2011 udgøre 20 procent af Danmarks bruttoforbrug
- Det samlede energiforbrug skal i 2011 være to procent lavere end i 2006. I 2020 skal forbruget være fire procent mindre

- Der skal i 2010 og 2011 anlægges sammenlagt 150 MW vindmøller på land. Der opføres to havmølleparker på hver 200 MW. De skal være i drift fra 2012.

2. marts Overenskomst for de kommunalt ansatte

Kommunernes Landsforening (KL) og forhandlingsfællesskabet KTO har indgået forlig. Overenskomsterne må samlet stige med 12,8 procent de næste tre år. Der er afsat 7,53 procent til generelle lønstigninger de næste tre år, mens det er op til de enkelte organisationer at forhandle ekstra tillæg for eksempelvis pædagoger, lærere og kontorpersonale. Der er allerede indgået delforlig om mænds ret til seks ugers barsel, barns anden sygedag, særlige fridage for seniorer og mere fokus på trivsel og sundhed.

De cirka 300.000 kommunalt ansatte (FOA er ikke med i forliget) får frynsetillæg, og den særlige feriegodtgørelse hæves fra 1,5 til 1,95 procent.

5. marts Forlig om finanslov 2008 på plads

Forliget blev indgået mellem regeringspartierne, samt Dansk Folkeparti og Ny Alliance. Finansloven indeholder dog også en række delforlig indgået med andre partier.

Vækst, velfærd og omtanke er overskriften på det nye finanslovsforslag som rummer nye initiativer for 3,5 mia. kr.

De vigtigste punkter er:

- **Bedre kvalitet i det offentlige:** Der er afsat 10 mia. kr. til højere kvalitet i det offentlige.
- **Uddannelse:** Handelsskolerne får forhøjet deres tilskud, så de ligestilles med gymnasierne.
- **Sundhed:** 155 mio. kr. til akut behandling af hjertepatienter i 2008 og 2009. Fra 2008-2011 bruges 526 mio. kr. til vaccination mod livmoderhalskræft. Der afsættes 51 mio. kr. til faste forløb for kræftpatienter og 900 mio. kr. til anskaffelse af udstyr i kræftbehandlingen.
- **Jobplan** skal skaffe mere arbejdskraft i Danmark. Både i dag og på længere sigt. Fx skal en skatterabat til de 64-årige få seniorerne til at trække sig senere tilbage, mens en forkortelse af perioden, man kan få supplerende dagpenge, skal få flere deltidsledige i fuldtidsjob.
- **Penge til pensionister:** Ældrechecken forhøjes fra 7.600 til 10.000 kr. om året fra 2009. Det koster 480 mio. kr.
- **Tryghedspakke:** Politiet får 20 mio. kr. til indkøb af nyt materiel. Øget videoovervågning og flere sikrede pladser til kriminelle. Der skal udarbejdes en handlingsplan til forebyggelse af ekstremisme og radikalisering.
- **Børnefamilier:** Børnechecken til de yngste børn hæves med 2.000 kr. om året fra 1. juli 2008.

13. marts SF har overhalet Socialdemokratiet

For anden gang har en meningsmåling vist, at SF har flere tilhængere (20,8 pct. af stemmerne) end Socialdemokraterne (18,4 pct.).

1. apr. Det danske og svenske postvæsen fusionerer

Selskabet får en omsætning på omkring 35 mia. kr. og 50.000 ansatte. Målsætningen er, at det fusionerede selskab skal børsnoteres i Stockholm og København indenfor en periode på 3-5 år. Fusionen forventes gennemført inden udgangen af 2008.

15. apr. Strejke i det offentlige

Knap 40.000 offentligt ansatte fra FOA og Sundhedskartellet indleder en strejke. I forhandlingerne med Regionerne og KL har man ikke kunnet opnå enighed om lønspørgsmålet. Konflikten vil især ramme ældreplejen, børnepasningen og sygehusvæsenet. Den 28. april 2008 følger godt 11.000 FOA medlemmer efter, blandt andet en stor del af de kommunale dagplejere.

24. apr. Lissabon-traktat godkendt af Folketinget

Et stort flertal ratificerede den nye EU-traktat, dog uden støtte fra Dansk Folkeparti, Enhedslisten og enkelte SF'ere. Fra 2009 skal Lissabon-traktaten danne grundlag for, hvad der forventes at blive et mere effektivt samarbejde mellem de 27 lande i EU. Forinden skal den dog til folkeafstemning den 12. juni i Irland, som bliver det eneste EU-land, hvor vælgerne får lov til at stemme om traktaten. EU's stats- og regeringschefer skrev under på traktaten 13. december 2007.

7. maj I arbejde efter 3 ugers strejke

30.000 sosu'ere, dagplejere og andre FOA-medlemmer går i arbejde efter tre ugers strejke. Et forlig om lønstigninger på 13,4 pct. over tre år er sendt til afstemning.

14. maj Strejke fortsætter, BUPL stemmer nej til forlig

- KL tilbød pædagogerne lønstigninger på 12,8 pct. over de næste tre år, hvilket medlemmerne stemte nej til. Strejken begynder 19. maj, og dermed vil omkring 120.000 børn stå uden pasning.

- 70.000 medlemmer af Sundhedskartellet og 4.000 FOA-medlemmer i regionerne er fortsat i strejke, og her er der ikke lige nu udsigt til et forlig. Sygeplejersker, fysioterapeuter og andre ansatte på landets sygehuse har nu strejket i fire uger.

29. maj. Forlig mellem FOA og KL

Strejken i ældreplejen er forbi i denne omgang. FOA's kommunalt ansatte medlemmer har sagt ja til en aftale, der giver SOSU'ere og dagplejere mv. 13,4 pct. mere i løn over tre år.

2. jun. Konflikt fortsætter i sundhedsvæsenet

Konflikten i det danske sundhedsvæsen fortsætter på syvende uge, efter at Sundhedskartellet og Danske Regioner i går opgav at nå til enighed om en ny overenskomst. Danske Regioner kunne ikke imødekomme sygeplejerskernes krav om lønstigninger på 15 procent over tre år.

6. jun. Olieprisen fortsætter sin færd opad

Olieprisen er nu tæt på 140 dollar. Stigningerne i prisen på råolie sætter også sine spor på de danske benzinerpriser, der har taget sig endnu en tur op og sætter nye rekorder med priser i omegnen af 11,50 kr. literen.

10. jun. Nationalbanken bekymret for inflation

Inflationen steg i maj til det højeste niveau i 18 år (3,4 pct.), viser tal fra Danmarks Statistik. Denne udvikling får Danmarks Nationalbank til at slutte op om de seneste advarsels-signaler udsendt fra den Europæiske Centralbank og den amerikanske centralbank Federal Reserve. Det er især priserne på brændstoffer og fødevarer, der er steget.

12. jun. Irsk nej til Lissabon-traktaten

Ved folkeafstemning i Irland valgte et flertal på 53,4 procent at forkaste EU's nye traktat – Lissabon-traktaten.

25. jun. Sundhedspersonale og pædagoger stemte ja

Samtlige organisationer i Sundhedskartellet har stemt ja til den nye overenskomst, som gav en halv procent mere i løn end de var blevet tilbudt i første omgang, dvs. 13,3 pct. Under den otte uger lange strejke, der begyndte 16. april, er 372.516 operationer og behandlinger blevet aflyst. Også pædagogerne stemt ja til overenskomstforliget. Pædagogerne får 30 mio. kr. ekstra, der bl.a. skal bruges til bedre løn til ledere og mellemledere. Den samlede aftale holder sig inden for rammen på 12,8 pct., der også er gældende for statens ansatte og for langt de fleste ansatte ude i kommunerne.

1. jul. Gennemførelse af jobplan

Den 28. februar 2008 indgik regeringen, Dansk Folkeparti, Det Radikale Venstre og Ny Alliance en aftale om en jobplan. Jobplanen har bl.a. til formål at skaffe mere velkvalificeret arbejdskraft til Danmark.

Pr. 1. juli er der som følge af aftalen gennemført en række ændringer i udlændingeloven bl.a. justering af greencard-ordningen, udvidelse af positivlisten, beløbsgrænsen i den særlige beløbsordning er sænket fra 450.000 kr. til 375.000 kr. (årlig aflønning) og der er indført en koncernopholdstilladelse.

24. jul. Laveste forbrugertillid siden 1992

Ikke siden november 1992 har de danske forbrugere haft så lille tiltro til fremtiden som i juli. Den samlede indikator for forbrugertilliden faldt fra -6,6 i juni til -9,7 i juli og er nu på det laveste niveau i 16 år. Sortsynet er størst, når det gælder samfundsøkonomien, mens troen på privatøkonomien fortsat er stor. Det viser de netop offentliggjorte tal fra Danmarks Statistik.

4. aug. Stagflation præger verdensøkonomierne

Stagnerende og faldende vækstrater samt stigende inflation præger lige nu udviklingen i verdensøkonomierne. Senest er blevet offentliggjort, at USA har haft negative vækstrater siden 4. kvartal 2007 og inflationen har ikke været højere siden 1992 i Euro-landene.

24. aug. Nationalbanken overtager Roskilde bank

Overtagelsen af Roskilde Bank kommer efter, at det i en omfattende salgsproces ikke er lykkedes at få et bud på hele eller dele af Roskilde Bank - hverken fra ind- eller udland. Samtidig er det i forbindelse med revisionen af Roskilde Banks halv-årsregnskab konstateret, at der er yderligere tab i banken i et omfang, så Roskilde Bank ikke længere opfylder lovens solvenskrav. Nationalbanken ser med stor alvor på situationen omkring Roskilde Bank. Det er vurderingen, at overtagelsen vil medvirke til at begrænse den negative effekt på det finansielle system i Danmark. Den nye bank overtager navnet "Roskilde Bank". Ejeren er Nationalbanken og dele af Danmarks finansielle sektor, som er repræsenteret ved Det Private Beredskab til Afvikling af Nødlidende Banker. De har til sammen skudt 4,5 mia. kr. ind i den nye bank som basiskapital. Aktionærerne i Roskilde bank har indtil videre tabt deres penge.

27. aug. Ny Alliance bliver til Liberal Alliance

Partiformand Naser Khader og Anders Samuelsen præsenterer torsdag et nyt liberalt principprogram og et nyt partinavn. Ny Alliance skifter partinavn ud med Liberal Alliance.

7. sep. Amerikansk redning af realkreditinstitutter

Den amerikanske stat har overtaget de to største realkreditinstitutter, Fanny Mae og Freddie Mac, som var på vej til at kollapse. De to institutter sidder på halvdelen af alle amerikanske realkreditudlån, og de amerikanske myndigheder følte sig nødsaget til at gribe in.

10. sep. Ministerrokade

Anders Fogh Rasmussen har gennemført en ministerrokade. Lene Espersen er nu ny økonomi- og erhvervsminister, Brian Mikkelsen ny justitsminister, Lars Barfoed ny transportminister og den hidtidige transportminister Carina Christensen er indsat som ny kulturminister. Den hidtidige justitsminister Lene Espersen har overtaget posten som leder af De Konservative fra Bendt Bendtsen, der samtidig meddelte sin afgang som økonomi- og erhvervsminister.

15. sep. USA ramt af værste finansdag siden 9/11

Det store fald kommer efter USA's fjerdestørste investeringsbank Lehman Brothers måtte indgive en konkursbegæring, da Den Amerikanske Centralbank afviste at hjælpe dem ud af deres krise. Kollapset i den amerikanske storbank har sendt rystelser igennem USA, og kurserne på Wall Street faldt med hele 4,4 procent. Krisen har også haft en afsmitende negativ effekt på børskurserne rundt om i verden, herunder de danske.

18. sep. Global redningsaktion fra centralbanker

For at forbedre likviditeten på finansmarkederne har centralbankerne rundt om i verden pumpet 180 mia. dollar ud på pengemarkederne. Aktionen omfatter centralbankerne i Europa, USA, Japan, England, Canada og Schweiz. Økonomer vurderer, at der er tale om den største fælles aktion nogensinde.

29. sep. Islandsk stat overtager storbank

Den islandske stat overtager storbanken Glitnir - der er bukket under efter de sidste par ugers optrapning i kreditkrisen. Staten overtager nu 75 pct. af banken og forhindrer dermed at banken krakker.

3. okt. Redningsplan godkendt af kongressen

For at hindre en omfattende økonomisk krise i USA, godkender repræsentanternes hus i den amerikanske kongres den finansielle redningsplan til 700 milliarder dollar. Lovforslaget øger blandt andet garantien for den enkelte borgers opsparing i bankerne fra 100.000 dollar til 250.000 dollar (knap 1,3 millioner kroner). Redningsplanens formål er at genskabe tilliden til den amerikanske finansverden. Krisepakken skal afbøde den likviditets- og lånekrise, der har lammet pengesystemet i USA, der er centralnerven i det kapitalistiske system.

5. okt. Regeringen og banker klar med kriseplan

Aftalen betyder, at bankerne skal bidrage med 35 mia. kr. for at redde eventuelle nødlidende banker. Den danske regering spænder desuden en statsgaranti ud under systemet, så bankkundernes indskud er sikret. Det er desuden en del af aftalen at branchen de næste to år skal koncentrere

sig om konsolidering og udvise tilbageholdenhed. Aftalen er sikret med et bredt politisk flertal.

6. okt. Fare for islandsk bankerot

På grund af stor usikkerhed om prissættelsen er de islandske banker suspenderet fra børsen. Den islandske statsminister Geir Haarde holdt en tale til det islandske folk i anledning af den bankkrise, landet lige nu befinder sig i. Han advarede om, at krisen i værste fald kan føre til et økonomisk kollaps, og at hele den islandske banksektor kan blive ude af stand til at fungere. Desuden meddelte han, at den islandske regering ikke har økonomisk mulighed for at redde banksektoren.

- Den islandske centralbank har forhandlet sig frem til et stort lån fra den russiske regering på 4 mia. euro.

7. okt. Massiv nedtur på aktiemarkederne

For femte dag i træk er der nedtur på alverdens aktiemarkeder. Aktieindekset Dow Jones indekset sluttede i et minus på 5 pct.

8. okt. Centralbanker i fælles aktion

Den amerikanske og den europæiske centralbank (ECB) og flere andre store centralbanker sænker renten med et halvt procentpoint. Den fælles aktion skal holde hånden under verdensøkonomien og dæmpe uroen på finansmarkederne. Danmark deltager ikke i aktionen, men hævdede derimod renten med 0,25 basispoint 7. oktober for at støtte op om kronen.

13. okt. Ny løsgænger i folketinget

Simon Emil Ammitzbøl melder sig 13. oktober 2008 ud af Det Radikale Venstre og bliver dermed løsgænger af folketinget.

16. okt. En tønde olie koster nu under 70 dollar

Efter måneders fald er prisen for en tønde olie nu helt nede på 70 dollar. Det er 75 dollar mindre end i juli i år. Faldet har også haft en betydelig effekt på benzinpriserne, der nu er nede under 9 kr. for en liter benzin. Hen over sommeren har prisen på en liter benzin ligget på 11-12 kr.

29. okt. Flyselskabet Sterling konkurs

Det næststørste flyselskab i Danmark, Sterling Airlines A/S, har indgivet konkurs. Sterling har cirka 1.100 medarbejdere. Sterlings hovedaktionær er den islandske finansmand Palmi Haraldsson, som i flere omgange har investeret store summer i det underskudsgivende selskab.

31. okt. Hjælp til realkredit- og pensionselskaber

For at bremse tendensen til faldende kurser og en stigende rente er pensionsbranchen og regeringen kommet med en redningspakke. Pakken betyder at pensionskasserne skal sætte mindre til side, og ikke skal sælge helt så mange realkreditobligationer på et tidspunkt, hvor realkreditterne har det skidt.

4. nov. Historisk amerikansk præsidentvalg

Amerikanerne valgte demokraten Barack Obama som USA's første sorte præsident. Barack Obama slog republikaneren John McCain og fik 51 pct. af stemmerne. John McCain endte op med 46 pct. af stemmerne.

Herudover udbyggede demokraterne med seks mandater i det amerikanske senat og har nu 55 ud af 100 pladser. I Repræsentanternes Hus, det andet kammer i Kongressen, fik

demokraterne udbygget sit flertal med 20 mandater, så partiet nu har 254 ud af de 435 pladser i forsamlingen.

10. nov. Aftale om finanslov 2009

Regeringen indgår aftale om finanslov 2009 med Dansk Folkeparti og Liberal Alliance. Folketingets øvrige partier, med undtagelse af enhedslisten, bakker kun op om dele af aftalen.

De vigtigste punkter er:

- **Globaliseringspulje:** Der er afsat 4 mia. kr. til bl.a. forskning, innovation og internationalisering.
- **Sundhed:** 1,6 mia. kr. er afsat til at forkorte ventelisterne, lægehuse i udkantsområderne, behandling af kronikere og ældre medicinske patienter, mv.
- **Politireform:** Der er afsat 850 mio. kr. til at uddanne flere elever på politiskolen, ansættelse af HK'ere for at frigøre betjente til politiarbejde, ny teknologi og flere penge til overarbejde.
- **Satspulje:** Til forbedringer for udsatte og svage grupper er afsat 700 mio. kr.
- **Offentlige bygninger:** 200 mio. kr. går til økonomisk pressede kommuner der gerne vil renovere skoler og kommunale anlæg. 100 mio. kr. går til at renovere toiletter på skolen. Herudover øges det fastsatte anlægsloft, så kommuner kan få lov til at anvende 1 mia. kr. mere på renovering/nye offentlige bygninger.
- **Tryghedspakke:** 160 mio. kr. er afsat til diverse indsatser i relation til utilpassede unge mv.
- **Diverse:** 600 mio. kr. er afsat til prisloft på 3.000 kr. for mad på plejehjem, nedbringelse af sygefravær på arbejdsmarkedet, bedre ældrepleje og udvidelse af patientsikkerhedsordningen, mv.

25. nov. Ny amerikansk redningspakke

Den amerikanske centralbank, Fed, lancerer en plan, hvor der bruges 800 mia. dollar på at sikre kreditten til forbrugere og erhvervsliv. Langt størstedelen af pengene, 600 mia. dollar, skal bruges på at købe gæld af realkreditselskaberne, blandt andet Freddie Mac og Fannie Mae. Udover de 600 milliarder til gældsafvikling kommer centralbanken med en hjælpepakke på 200 milliarder dollar, der skal støtte lån fra private og mindre virksomheder.

25. nov. Grønlandsk ja til øget selvstyre

Folkeafstemning i Grønland gav flertal for et øget selvstyre med resultatet 76 procent for og 24 pct. imod. Afstemningen betyder, at Grønland vil overtage flere forvaltningsområder, herunder retsområdet og råderetten over undergrunden. Sagsområder, der *ikke* vil blive overtaget i forbindelse med det nye selvstyre er: Statsforfatningen, statsborgerskab, højesteret, udenrigspolitik, sikkerheds- og forsvarspolitik samt valuta- og pengepolitik.

1. dec. IT Factory konkurs

Administrerende direktør Stein Bagger er sigtet for dokumentfalsk og bedrageri mod danske og udenlandske banker i milliardklassen. IT Factory var netop blevet hyldet som en af de bedste vækstskabere i Danmark.

4. dec. Markant rentesænkning i Sverige

Den svenske centralbank sænker renten markant med 175 basispoint fra 3,75 til 2,00 pct.

17. dec. EU-klimaaftale i hus

Europaparlamentet vedtager EUs klima- og energipakke med et stort flertal. I 2020 skal EU samlet nedbringe CO₂-udslippet med 20 procent, og vedvarende energi skal udgøre 20 procent af EUs samlede energiforbrug. Samtidig er EU klar til at øge målet for CO₂-reduktion til 30 procent, hvis andre lande også påtager sig ambitiøse forpligtelser i en kommende global aftale.